

rke (1446–1454) i obračuni (1503–1553) (ur. J. Middleton-Stewart); I. Djordjevic, *Holinsbedova nacija: ideali, pamćenje i praktična politika u Kronikama; Svetorimsko carstvo* (ur. R. J. W. Evans, M. Schaich i P. Wilson); *Rukopisna ostavština Middleton: financijske poteškoće jorkširske rekuzantske obitelji u šesnaestom i sedamnaestom stoljeću* (ur. J. Bosworth, P. Hudson, M. Johnson i D. Shilltoe); *Rukopisna ostavština Nathaniela Bacona od Stiffkeyja, 5. svezak, 1603–1607.* (ur. V. Morgan, E. Rutledge i B. Taylor); A. Walsham, *Reformacija krajobraza: religija, identitet i pamćenje u ranomodernoj Britaniji i Irskoj*; M. Morrissey, *Politika i propovjedi kod križa katedrale sv. Pavla; Balade i pučke balade u Britaniji, 1500–1800* (ur. P. Fumerton i A. Guerrini); *Smještaj siromašnih: povijest i stanovanje engleske sirotinje oko 1600–1850.* (ur. J. McEwan i P. Sharpe); A. J. McShane, *Političke pučke balade u Engleskoj sedamnaestoga stoljeća; Pisma Georgea Davenporta 1651–1677* (ur. B. Pask i M. Harvey); *Kalendar registra naučnika grada Glouceстера 1700–1834* (ur. J. Barlow); P. Walker, *Jakov II. i tri pitanja: vjerska tolerancija i zemljoposjednički staleži*; M. Knights, *Prerušeni vrag: varke, obmane i fanatizam ranoga prosvjetiteljstva*; B. Tennant, *Savjest, savjesnost i etika u djelu Josepha Butlera: filozofija i svećenički poziv*; S. Breuninger, *Obnavljanje biskupa Berkeleyja: kreposnost i društvo u angloirskom kontekstu; Prosvijećeni državnik u vigovskoj Britaniji: u kontekstu lorda Shelburna, 1737–1805; Svijet Johna Seckera (1716–1795), kvekerskoga moreplovca* (ur. A. Hopper); *Prijateljska društva Oxfordshirea (1750–1918)* (ur. S. Morley); P. Dargan, *Bath od Jurja I. do Jurja IV.; Izvorišta industrijske revolucije: Robert Morris i prva taljenja bakera u Swanseau oko 1727–1730.* (ur. M. Louise); *Vizitacijski zapisi arhidakona Josepha Plymleyja, 1792–1838, prvi dio: 1–3. svezak (đakonati Burforda, Cluna i Ludlowa) i Vizitacijski zapisi arhidakona Josepha Plymleyja, 1792–1838, drugi dio: 4–6. svezak (đakonati Pontesburyja, Stottesdona i Wenlocka)* (ur. S. Watts); T. Glasson, *Svladavanje kršćanstva: misionarski anglikanizam i ropstvo u atlantskom svijetu*; J. Ransome, *Mreža prijateljstva: Nicholas Farrar i Little Giddling*; C. Shenton-D. Prior-M. Takayanagi, *Blaga Viktorijina tornja iz parlamentarnoga arhivskoga gradi-va; Nadglednici strukture Westminsterke opatije 1827–1906: izvještaji i pisma* (ur. C. Reynolds); A. C. Jewitt, *Otkriveni tajni izvještaji: zemljovid, planovi i stajališta u sjedištu Konjičke garde i Ministarstvu rata, 1800–1880*; A. Cantor, *Religija i Velika izložba 1851. godine*; G. R. Wergland, *Sestre u vjeri: žene sekte Shakeri i jednakost spolova* i G. Bourne, *Memoari radnika iz Surreyja.*

Marijan Bosnar

Archival Science, International Journal on Recorded Information, 13, 1–4(2013)

U prvom broju časopisa *Archival Science* iz 2013. objavljena su četiri članka.

Stefan Berger, profesor društvene povijesti na Sveučilištu Ruhr-Bochum, autor je članka *The role of national archives in constructing national master narrati-*

ves in Europe (Uloga nacionalnih arhiva u oblikovanju nacionalnih povijesti u Europi), u kojem govori o osnivanju nacionalnih arhiva u Europi u 18. i 19. st. te njihovoj ulozi u procesima stvaranja i legitimiranja nacionalnih država i nacionalnog identiteta. Obraduje nadalje i pitanje međuodnosa arhiva i povjesničara, ukazujući na ulogu arhiva u profesionalizaciji povijesnih istraživanja. Članak zaključuje raspravom o ulozi nacionalnih arhiva u suvremenoj Europi u kontekstu integracijskih i globalizacijskih procesa.

U članku *Archival traditions in Korean history: from medieval practice to the contemporary Public Records Management Act (Arhivske tradicije u korejskoj povijesti: od srednjovjekovne prakse do suvremenog Akta o upravljanju javnim dokumentima)* Eunha Youn s Hankuk sveučilišta za strane studije daje pregled obilježja i promjena korejske arhivske tradicije i prakse u četirima razdobljima korejske povijesti: za vladavine dinastije Joseon od 15. do 19. st., za vrijeme modernizacije i političkih reformi u 19. st., za japanske okupacije Koreje od 1910. do 1945. te u doba Republika Koreja nakon Drugoga svjetskog rata. Identificirajući obilježja arhivske prakse u navedenim povijesnim razdobljima, zaključuje kako su ona u uskoj vezi s ideološkim, političkim i društvenim potrebama pojedinoga povijesnog razdoblja.

Edward Mensah Borteye sa Sveučilišta za znanost i tehnologiju Kwame Nkrumah i Martin De Porres Maaseg iz Arhiva Manhyia pri Institutu za afričke studije autori su članka *User studies in archives: the case of the Manhyia Archives of the Institute of African Studies, Kumasi, Ghana (Istraživanje korisnika u arhivima: primjer Arhiva Manhyia pri Institutu za afričke studije, Kumasi, Gana)*. Autori prezentiraju rezultate istraživanja strukture korisnika gradiva u Arhivu Manhyia prema spolu, zanimanju, nacionalnosti i svrsi korištenja. Riječ je o arhivu koji posjeduje zbirku od 11 692 dokumenta, a ustrojen je pri Institutu za afričke studije 1962., u sklopu projekta istraživanja društvenih, političkih, ekonomskih i kulturnih institucija na području Zapadne Afrike od pretkolonijalnoga doba do druge polovice 20. stoljeća (*Ashanti Research Project*).

Devan Ray Donaldson i Elizabeth Yakel sa Sveučilišta Michigan autori su članka *Secondary adoption of technology standards: The case of PREMIS (Sekundarno usvajanje tehnoloških standarda: primjer standarda PREMIS)*. Na primjeru Strategije primjene PREMIS metapodataka za zaštitu (*PREservation Metadata: Implementation Strategies*) istražuju organizacijske, procesne i druge čimbenike koji u praksi utječu na primjenu i implementaciju pojedinih standarda metapodataka. Temeljem podataka iz polustrukturiranih intervjua provedenih u organizacijama koje primjenjuju PREMIS metapodatke za zaštitu predlažu model za primjenu PREMIS metapodataka za zaštitu u skladu s preporukama OAIS referentnoga modela.

Drugi i treći broj časopisa *Archival Science* iz 2013. čine dvobroj, posebno izdanje posvećeno različitim aspektima uloge arhiva u stvaranju društvene memorije i društvenog identiteta.

Kako doznajemo iz uvoda Caroline Brown sa Sveučilišta Dundee, *Memory, identity and the archival paradigm: introduction to the special issue (Memorija, identitet i arhivska paradigma: uvod u specijalno izdanje)*, u ovom su dvobroju objavljeni radovi s konferencije *Memory, Identity and the Archival Paradigm: an interdisciplinary approach (Memorija, identitet i arhivska paradigma: interdisciplinarni pristup)*, održane potkraj 2010. u organizaciji Sveučilišta Dundee i uz potporu Kraljevskoga društva u Edinburghu.

U članku *Evidence, memory, identity and community: four shifting archival paradigms (Dokaz, memorija, identitet i zajednica: četiri promjenljive arhivske paradigme)* Terry Cook sa Sveučilišta Manitoba utvrđuje i opisuje četiri arhivske paradigme do promjene kojih je, kako drži, došlo u arhivskoj teoriji i praksi u proteklih 150 godina. Glavno je obilježje prve arhivske paradigme, dominantne do 1930-ih, važnost arhivskog gradiva kao dokaza, a druge arhivske paradigme, dominantne od 1930-ih do 1970-ih, važnost arhivskoga gradiva kao dijela društvene memorije. Obilježje treće arhivske paradigme jest naglasak na ulozi arhiva i arhivskoga gradiva u formiranju društvenog identiteta, a četvrte pak redefiniranje identiteta arhiva i njihova međuodnosa s društvenom zajednicom, zbog zahtjeva digitalnoga doba.

Jeannette A. Bastian sa Simmons koledža u Bostonu autorica je članka *The records of memory, the archives of identity: celebrations, texts and archival sensibilities (Dokumenti memorije, arhivi identiteta: proslave, tekstovi i arhivska osjetljivost)*. Određujući kulturu i kulturno stvaralaštvo kao bitan element identiteta jedne društvene zajednice, autorica promišlja o konceptu *arhiva kulture (cultural archives)*. Ističe kako kroz redefiniranje značenja pojma *dokument*, razumijevanje kulturnih aktivnosti i njihovo praćenje, arhivi trebaju pridonijeti cjelovitijemu dokumentiranju i dugoročnomu očuvanju kulturnog izričaja, identiteta i memorije jedne zajednice.

U članku *Artists and the film archive: re-creation – or archival replay (Umjetnici i filmski arhiv: ponovno stvaranje – ili ponavljanje arhivskoga)* Rachel Bracha sa Sveučilišta Dundee na primjeru filma *Specijalist* Eyala Sivana, prema mnogima jednoga od najkontroverznijih o Holokaustu, snimljena uporabom filmskih zapisa sa suđenja Adolfu Eichmannu iz 1962., raspravlja o ulozi umjetnika kao korisnika arhivskoga gradiva te ulozi arhivista koji dopuštaju njegovo korištenje u stvaranju i/ili destabilizaciji društvenog identiteta i društvene memorije.

Osnovno istraživačko pitanje u članku *Professional minutia and their consequences: provenance, context, original identification, and anthropology at the Field Museum of Natural History, Chicago, Illinois (Stručni detalji i njihove posljedice: provenijencija, kontekst, utvrđivanje izvornosti i antropologija na primjeru Prirodoslovnoga muzeja Field, Chicago, Illinois)* jest međuodnos temeljnih stručnih načela i prakse arhiva i muzeja s jedne strane te oblikovanja društvenih stavova i memorije s druge. Autorica članka, Susanne Belovari sa Sveučilišta Tufts, zaključuje kako

stručni pristup arhivista i muzeologa, koji se u pojedinim razdobljima razlikuje, uokviruje način na koji publika razumije ili čita izvorne predmete ili dokumente. U nastojanju da definiraju što izvorni predmeti i dokumenti u određenom konkretnom povijesnom razdoblju jesu, arhivisti i muzeolozi imaju izravan utjecaj na stvaranje i/ili mijenjanje društvenog identiteta i memorije.

U članku *Overcoming the apartheid legacy: the special case of the Freedom Charter (Prevladavanje naslijeđa apartheida: posebni slučaj Povelje slobode)* Graham Dominy iz Nacionalnog arhiva Južnoafričke Republike analizira njegovu ulogu u stvaranju tamošnjega arhivističkog naslijeđa. S jedne strane analizira ulogu Nacionalnog arhiva u zaštiti, vrednovanju, odabiranju i uništavanju službenih dokumenata apartheidskih vlasti, a s druge dokumenata koji su nastali u istom razdoblju, ali su dokaz drugačije društvene memorije, one koja označuje višedesetljetnu borbu protiv apartheida. Tu opreku ilustrira na Povelji slobode (*Freedom Charter*) iz 1955., primjerke koje su vlasti apartheida nastojale uništiti, no koje jedan primjerak Nacionalni arhiv Južnoafričke Republike danas ipak posjeduje.

Daniel J. Caron iz Knjižnice i arhiva Kanade i Andreas Kellerhals iz Švicarskoga federalnog arhiva autori su članka *Archiving for self-ascertainment, identity-building and permanent self-questioning: archives between scepticism and certitude (Arhiviranje za samoprovjeravanje, izgradnju identiteta i neprekidno samospitivanje: arhivi između skepticizma i pouzdanja)*. Polazeći od porasta količine dokumentacije i društvene raznolikosti, kao dvaju glavnih i oprečnih izazova s kojima su arhivi suočeni, autori uspoređuju kanadski i švicarski pristup u vrednovanju gradiva. Ističu kako velika količina dokumentacije s jedne strane pred arhive postavlja zahtjev za većom selekcijom, kako bi se odabralo i sačuvalo ono što je doista od trajnoga značaja za memoriju društva, a sve veća društvena raznolikost s druge strane od arhiva zahtijeva proširenje akvizicijske i nadzorne politike, kako bi se na odgovarajući način dokumentirala povijest i pridonijelo izgradnji identiteta svih društvenih grupa.

Trond Jacobsen i Margaret L. Hedstrom sa Sveučilišta Michigan te Ricardo L. Punzalan sa Sveučilišta Maryland autori su članka *Invoking »collective memory«: mapping the emergence of a concept in archival science (Prizivanje »kolektivne memorije«: prikaz nastanka koncepta u arhivistici)*. Polazeći od činjenice da se arhive često određuje kao ključne institucije za očuvanje društvene memorije, autori istražuju na koji se način društvena memorija kao koncept pojavljuje, teorijski određuje i koristi u arhivističkoj stručnoj i znanstvenoj literaturi. Rezultate istraživanja temelje na analizi 165 članaka objavljenih između 1980. i 2010. u četirima arhivističkim časopisima s engleskoga govornog područja (*American Archivist, Archivaria, Archives & Manuscripts* i *Archival Science*). Zaključuju kako je arhivistička literatura o društvenoj memoriji u pravilu izolirana i samousmjerena, što bi trebalo potaknuti arhiviste da u svoja istraživanja aktivno uključe i spoznaje iz drugih disciplina.

Problematizaciju različitih aspekata uloge arhiva u stvaranju društvene memorije i društvenog identiteta u ovom dvobroju zaokružuje članak *Historians, archivists, and social activism: benefits and costs (Povjesničari, arhivisti i društveni aktivizam: dobitci i gubitci)*. Autorice, Sonia Yaco iz Knjižnice Patricia W. J. Douglas Perry sa Sveučilišta Old Dominion i Beatriz Betancourt Hardy sa Sveučilišta Salisbury, analiziraju pozitivne i negativne učinke društvenog aktivizma povjesničara i arhivista na njihov profesionalni rad i obratno, kako profesionalni rad povjesničara i arhivista utječe na njihov društveni aktivizam. Analiziraju i učinke društvenog aktivizma na odnos između arhivista i povjesničara te njihovih poslodavaca. Zaključuju kako kroz društveni aktivizam na različitim područjima (ravnopravnost spolova, ljudska prava, socijalna skrb, zaštita okoliša, zaštita životinja, vjerske slobode i dr.), ovisno o njihovim profesionalnim vještinama i interesima, povjesničari i arhivisti mogu i trebaju pridonijeti ostvarenju društvene pravde i društvenih različitosti.

Četvrti broj časopisa *Archival Science* iz 2013. sadržava četiri članka.

U članku *On archival pluralism: what religious pluralism (and its critics) can teach us about archives* (O arhivskom pluralizmu: što nas religijski pluralizam (i njegove kritike) mogu naučiti o arhivima) Michelle Caswell sa Sveučilišta u Kaliforniji Los Angeles (UCLA) promišlja o konceptu arhivističkoga pluralizma, kreirana unutar australskoga arhivističkog miljea pod utjecajem tradicije sjećanja domorodačkoga stanovništva i postkustodijalnih modela elektroničkog upravljanja dokumentima. Polazeći od teorijskih konstrukcija koncepta pluralizma u drugim disciplinama, tvrdi kako podloga za daljnji razvoj koncepta arhivističkoga pluralizma mogu biti temeljni principi religijskoga pluralizma. Pritom daljnji razvoj koncepta treba uključiti tri osnovne komponente: arhivsku teoriju, obrazovanje arhivista i arhivsku praksu.

Diana K. Wakimoto, Christine Bruce i Helen Partridge sa Sveučilišta za tehnologiju Queensland autorice su članka *Archivist as activist: lessons from three queer community archives in California (Arhivisti kao aktivisti: pouke iz triju arhiva LGBT zajednica u Kaliforniji)*. Donoseći povijesni pregled triju arhiva LGBT zajednica u Kaliforniji, koje su ustrojili članovi tih zajednica izvan mreže javnih državnih i akademskih arhiva, autorice ukazuju na važnost društvenog aktivizma i društvene uključenosti arhivista u njihovu profesionalnom radu. Zaključuju kako samo kroz društveni aktivizam, stvaranje aktivnih veza sa svim članovima zajednice te prikupljanjem dokumenata o grupama koje su društveno marginalizirane arhivi mogu odražavati i dokumentirati različitost i cjelovitost jedne društvene zajednice.

Skupina autora, Wendy M. Duff i Karen Emily Suurtamm sa Sveučilišta u Torontu, Andrew Flinn s *University College London* i David A. Wallace sa Sveučilišta Michigan, u članku *Social justice impact of archives: a preliminary investigation (Utjecaj arhiva na socijalnu pravdu: početno istraživanje)* predstavlja prve rezultate istraživanja višestrukih međuodnosa arhiva i društvene pravde, odnosno stvarnih i

mogućih utjecaja arhiva, arhivista i arhivskoga gradiva na ostvarenje koncepta društvene pravde. Kako bi objasnili značenje i upotrebu pojma društvene ili socijalne pravde u arhivističkoj stručnoj i znanstvenoj literaturi, autori donose analizu radova iz četiriju časopisa s engleskoga govornog područja (*Archivaria*, *American Archivist*, *Journal of the Society of Archivists* i *Archival Science*).

Kimberly Anderson sa Sveučilišta Wisconsin-Milwaukee autorica je članka *The footprint and the stepping foot: archival records, evidence, and time* (*Otisak stopala i sljedeći korak: arhivski dokumenti, dokazi i vrijeme*). Polazeći od strategije sveobuhvatnoga dokumentiranja društva i elektroničkog okruženja, autorica ukazuje na potrebu teorijskoga redefiniranja značenja i obuhvata pojma *dokument* kao podloge za vrednovanje i akvizicijsku politiku u praksi. Arhivističke koncepte *dokumenta* (*record*) i *dokaza* (*evidence*) određuje kao društveno-kulturne konstrukte koji proizlaze iz konkretnoga vremena u kojem se promatraju. Kao ključni element u rekonceptualizaciji pojma *dokument* vidi razumijevanje njegove semantičke stabilnosti i strukture, za razliku od stabilnosti oblika (forme) i sadržaja, te utvrđuje tri tipa rekonceptualiziranih dokumenata: *dokumentarni* (*documentary records*), koji uključuju tradicionalne arhivske konvencionalne i audiovizualne dokumente, *usmeni* (*oral records*), koji uključuju usmenu tradiciju, i *kinetički* (*kinetic records*), koji uključuju ples, običaje, vještine i sport, tj. sve one aktivnosti koje imaju povijesno podrijetlo i koje se izvode na semantički stabilne načine.

Nenad Bukvić

Archives and Records, The Journal of the Archives and Records Association,
34, 1(2013)

Časopis *Archives and Records* publikacija je koju izdaje *Archives and Records Association*. Glavne su urednice časopisa Alexandrina Buchanan, predavačica na Arhivskim studijima Škole za povijest, jezike i kulturu te Charlotte Harrison, predavačica na kolegiju Arhivi i upravljanje zapisima Škole za povijest, jeziku i kulturu, obje sa Sveučilišta Liverpool u Velikoj Britaniji kao i Jenny Bunn, predavačica na kolegiju Arhivi i upravljanje zapisima Odsjeka za informacijske studije na Sveučilištu College u Londonu.

Proljetno izdanje časopisa *Archives & Records* donosi nam osam članaka, dva nekrologa, sedam prikaza knjiga i jedan prikaz izložbe. Margaret Procter i Elizabeth Shepherd u uvodu časopisa (*Writing the record office*) u osnovnim crtama iznose temu, a riječ je o razvoju pismohrana i arhiva, koja se proteže kroz sve članke ovoga posebnog izdanja časopisa, koji na taj način pomogli u popunjavanju povijesne slike razvoja mjesnih arhiva u Velikoj Britaniji. Isto su tako svojim prinosom željeli potaknuti više istraživačkih projekata i pisanih radova na tu temu, pa su donijele pregled dijela ključnih izvora dostupnih za takve studije te predložile tipolo-